

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus X. De Litis Contestatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS DECIMUS

DE

LITIS CONTESTATIONE.

Post factam ab actore, vel etiam vicissim à reo, si is actorem reconvenire voluerit, libelli oblationem concessis necessariis induciis & dilationibus ad deliberandum, an contendere velit, sequitur litis contestatio

De qua

Quæres primo. Quid est litis contestatio? *Res.* Est responsio affirmativa vel negativa rei ad petitionem actoris in iudicio animo litigandi. *Cap. unic. de litis contestatione, junct. Gloss.* Dicitur 1mo: *Responsio affirmativa vel negativa.* Quia contestatio non tantum negativè, vel negando simpliciter narrata & petita, vel negando cum reduplicatione: uti narrantur, & petuntur: sed etiam per confessionem affirmativè fieri potest, quâ reus petitum quidem fatetur, sed exceptionem intentionis actoris exclusivam apponit. Pro exemplo: Actor mutuatas sibi pecunias reddi petit: reus quidem mutuatas pecunias accepisse se fatetur, sed debitum esse solutum, vel desuper transactum opponit, quæ receptio à reo probanda erit, in exceptionibus enim oppositis reus personam gerit actoris, *L. in exceptionibus 19. ff. de probat.* Dicitur 2do. *Ad petitionem actoris.* Quia petitio actoris debet præce-

R. D. Schnorrenberg Instit. Jur. Can.

dere litis contestationem: ideoque per solam narrationem facti, & positiones, quæ ab actore fiunt, ac responsionem rei ad illas non inducitur litis contestatio, *cit. cap. unic. h. t.*, qui enim tantum narrat, aut aliquid ponit, ab adversario nihil petit, nec per hoc animam litigandi se habere demonstrat, unde nec Judex ferre potest sententiam. Dicitur 3^{tio}. *In iudicio.* Quia contradictio, cum totius fundamentum iudicii existat, in iudicio fieri debet. Dicitur 4to. *Animo litigandi.* Hinc litis contestatio non est, si reus absolutè & simpliciter intentionem fateatur Actoris: tunc enim lis non est, consequenter nec litis contestatio, item si reus Actori exceptionem dilatoriam opponat, *Cap. inter monasterium. 20. de sentent. & re iudicat.* aut peremptoriam objiciat exceptionem, *Cap. si oblato. 2. h. t. in 1.* Ratio est: quia litis contestatio petitione actoris & rei contradictione inducitur, *cap. uni. de litis contestat.* atqui exceptionem opponens nec negat nec fatetur actoris intentionem, juxta *Regul. Judis. 63. Exceptionem objiciens non videtur de intentione adversarii confiteri, de reg. Juris in 6.* Sed nudè se exceptione munitum esse tantum affirmat. Item si reus expressè

R r r

pro-

protestetur se non animo litigandi, sed potius Judicem informandi causâ aëtori respondere, per talem protestationem ob defectum intentionis litigandi impeditur litis contestatio.

Quæres secundo. Qualiter necessaria ad iudicium litis contestatio?

ꝛ. Distinguendõ. Vel in causa ordinariè, vel summarie & de plano proceditur. In processu ordinario solemniter requiritur litis contestatio, hoc est: quæ verbis præscriptis juxta stylum Curie concipitur: quod aded necessarium, ut illâ omisâ processus totus reddatur invalidus; *cap. unic. de litis contestat.* quia litis contestatio iudicii basis est & fundamentum, quo deficiente nihil potest edificari. *arg. can. cum Paulus. 26. caus. 1. q. 1.* In processu summario sufficit simplex litis contestatio, qualis est omnis actus, quo primùm merita causæ tractari incipiunt; ut est responsio ad remissionem, oblatio articulorum, productio testium.

Quæres tertio. Quos ex parte iudicii effectus habet litis contestatio.

ꝛ. Si sit Judex delegatus, ipsius perpetuat jurisdictionem: si sit incompetens, prorogat jurisdictionem: si sit suspectus, facit illum irrecusabilem, nisi novâ superveniente suspicionis causâ.

Quæres quarto. Quos effectus ex parte litigantium habet litis contestatio?

ꝛ. Post litis contestationem partes litigantes & mutuo consensu ad hanc iudicii instantiam ita obligantur, ut neutra pars alterâ invitâ à iudicio recedere possit. Deinde post litem contestatam exceptiones fori declinatorias am-

plius opponere nequeunt. *3110.* Per litis contestationem interruptitur præscriptio, & possessor constituitur in mala fide quoad perceptionem fructuum, quos à die litis contestatæ non amplius lucratur. Demùm si pars litigans post litis contestationem contumaciter sese absentet, ad definitivam proceditur sententiam.

Quæres quinto. An probationes ante litis contestationem recipi valeant?

ꝛ. negativè. Ut enim dicitur in rubrica lib. 2. tit. 6. *ut lite non contestata non procedatur ad testium receptionem, vel ad sententiam definitivam.* Hæc rubrica generatim dat regulam, & pro lege in causarum decisione citari potest; quia, ut dicunt Jurisconsulti, quando rubrica sensum reddit perfectum, jus facit, maximè si incipiat per particulam: *ut*, aut *ne*. Ratio hujus regulæ est: quia lite nondum contestatâ exstat in iudicio, super quo testes produci possunt: nihil etiam petitur, super quo sententia ferri queat: nec ante litis contestationem lis incepra dici potest: nec actor aliquid petit, sed tantùm petere voluit.

Quæres sexto. Quando Judex in causa criminali ante litem contestatam testes examinare possit?

ꝛ. Judex nullâ attentâ litis contestatione tam in inquisitione generali quàm speciali testes recipere & examinare potest, si criminofus, contra quem præcedente infamiâ aliisque sufficientibus indiciis determinatè inquiritur contumaciter sese absentet. *Cap. quoniam 5. ut lite non contest.*

Quæ.

Quæres septimo. Quando actor absque liris contestatione receptionem testium petere potest?

R. Actor absque liris contestatione in causa civili non criminali receptionem testium obtinere potest, si metuat, ne testes interea, dum liris expectatur contestatio, propter senium, infirmitatem, &c. moriantur, aut ad probandam veritatem impediatur; si pars convenita sit contumax, vel absque malitia absens, ut conveniri nequeat, *cit. cap. quoniam.*

Quæres octavo. Quando reus ante liris contestationem testium receptionem petere potest?

R. Reus, qui se ab alio conveniendum timet, ante litem contestatam quoscunque testes ad perpetuam rei memoriam, ut loquuntur Juristæ, & futuram sui defensionem producere potest, si talem exceptionem vel defensionem habet, quam per modum actionis proponere nequit; tunc enim, quando conveniatur, in rei non est potestate; ideoque ne fortè dolo actor expectet, donec testes, per quos reus exceptionem suam probare potest, deficient, reus ad perpetuam rei memoriam testes offerendi habet facultatem; quo casu depositiones testium statim sunt publicandæ, & in publicam instrumenti formam redigendæ, *Cap. significavit. 41. cap. Albericus. 43. de testib.*

Quæres nono. Quando in causa matrimoniali absque liris contestatione testes recipiendi?

R. Ob favorem causæ matrimonialis lite non contestatâ testes recipiuntur

1mo, si moveatur quæstio, an matrimonium ob impedimentum dirimens subsistat, & reus citatus contumaciter non compareat. Ratio est: ne alteri conjugum fornicationis præbeatur occasio. *cit. cap. quoniam. 5. §. porro speciales. cit. lite non contest.* Secus est, si non de valore matrimonii, sed de separatione thori vel divortio ob adulterium agatur. *Cap. 1. ut lite non contest. 2do.* Quamvis de valore agatur matrimonii, si reus conventus non absit contumaciter, sed ex causa justa, expectandus est absens, & receptio testium lite non contestatâ irrita est & inanis, *Cap. accedens. 4. ut lite non contest.*

Quæres decimo. Quid in causa matrimonii spiritualis?

R. Si de valore electionis aut Ecclesiæ provisione agitur, & reus contumaciter absit, ne propter longiorem moram Ecclesia detrimentum patiatur, si contumax non compareat, in quem actio dirigenda, sive quia peremptoriâ citatione receptâ venire contemnit, vel quia malitiosè seipsum occultat, sive quia impedit, ne ad ipsum citatio venire possit, tunc testes lite non contestatâ admittuntur. *cit. cap. quoniam. §. porro speciales.* Si verò absque culpa abest, est distinguendum: vel enim matrimonium spirituale est contractum electione confirmatâ, & tunc expectandus est reus; aut agitur de matrimonio spirituali contrahendo, quia is in Prælatum est electus, sed nondum confirmatus, & tunc per sex menses est expectandus, juxta *cit. cap. quoniam.* Vel potius servandum est jus posterius statutum in *cap. cupientes. 16. de elect. in 16.* Rrr 2 Quæ-

Quæres undecimo. Quid in aliis causis, si reus contumax existit?

R. In aliis causis si reus contumax testes super causa principali ante litis contestationem recipi nequeunt, sed poterit vel actor in possessionem mitti, vel reus excommunicari, si causa talis, ut missio in possessionem bonorum locum non habeat. *Cap. tua fraternitatis, 3. ut lite non contestatâ. Dixi: super causa principali.* Quia ante litem contestatam super exceptionibus dilatoriis testes admittuntur. *cap. exhibita. 19. de judiciis.*

Item super quæstione incidente & emergente, v. g. ut probetur, an citatio ad reum pervenerit, licet recipiuntur.

Quæres duodecimo. Quid si delegato causa taliter commissa, & parte citatâ non comparente, nihilominus in negotio procedat, & probationes testif- que recipiat?

R. Tunc testes adhuc lite non contestatâ recipere non potest extra casus in jure expressos. *Cap. causam. 18. de rescript.*

TITULUS UNDECIMUS.

DE

JURAMENTO CALUMNIÆ.

Postquam Juris bellum per litis contestationem est inceptum, ut fraudes removeantur, & ne actor vexandi solùm causâ, vel reus differendæ solùm solutionis gratiâ litem sustinere & fovere videatur, à partibus exigitur juramentum calumniæ. De quo

Quæres primo. Quid est juramentum calumniæ?

R. Est juramentum, quod utraque pars in principio litis post litem contestatam præstat, jurando sese bonâ fide ad judicium venire, actor ad agendum, & reus ad se defendendum.

Quæres secundo. Quæ capita calumniæ continet juramentum?

R. Quinque sequentia: 1mo. Quod pars se bonam causam fovere credat. 2do. Quod interrogatus non negavit, quæ vera esse credit. 3^{io}. Quod falsâ probatione scienter non utetur. 4to. Quod non petet dilationem in fraudem. 5to. Quod nec dedit, nec dabit, nec promisit, nec promittet aliquid pro hac causa, nisi illis personis, quibus leges dari permittunt. *Gloss. in aap. 1. h. t. v. calumnia juramentum.* ubi hi versus:

*Illud juretur, quod lis sibi justa videtur,
Et si quæretur, verum non inficietur,
Nil promittetur, nec falsa probatio de-*

*tur,
Ut lis tardetur, dilatio nulla petetur.*

Quæ-